

Ochrana osobnosti v mediálním prostoru

Ondřej Pavelek

Základní prameny a východiska

- Listina základních práv a svobod
 - každý má právo, aby byla zachována jeho lidská důstojnost, osobní čest, dobrá pověst a chráněno jeho jméno x judikatura zejména ESLP k ochraně soukromí celebrit a politiků
 - Proč chráníme lidská práva? Jaký to má význam?
 - Znáte historické zkušenosti s porušováním lidských práv?
- Zákon 89/2012 Sb., občanský zákoník
- A další – právě v oblasti regulace tisku, rozhlasu, reklamy, autorských práv apod.

Základní východiska

- Soukromé právo chrání **důstojnost** a **svobodu člověka** i jeho **přirozené právo** brát se o vlastní štěstí a štěstí jeho rodiny nebo lidí jemu blízkých takovým způsobem, jenž nepůsobí bezdůvodně újmu druhým (§ 3 odst. 1 OZ).
- Soukromé právo spočívá zejména na zásadách, že
 - **a) každý má právo na ochranu svého života a zdraví, jakož i svobody, cti, důstojnosti a soukromí,**
 - **e) vlastnické právo je chráněno zákonem a jen zákon může stanovit, jak vlastnické právo vzniká a zaniká...**(§ 3 odst. 2 OZ).

Ochrana soukromých práv

- Každý, kdo se cítí ve svém právu zkrácen, může se domáhat ochrany u orgánu vykonávajícího veřejnou moc (dále jen „orgán veřejné moci“). Není-li v zákoně stanoveno něco jiného, je tímto orgánem veřejné moci soud.
- Soudy a jejich role při ochraně práv
 - Vliv judikatury zejména Ústavního soudu a Evropského soudu pro lidská práva

Osobnostní práva

- Chráněna je osobnost člověka včetně všech jeho přirozených práv. Každý je povinen ctít svobodné rozhodnutí člověka žít podle svého.
- Ochrany požívají **zejména**
 - **život a důstojnost člověka,**
 - jeho zdraví
 - právo žít v příznivém životním prostředí,
 - jeho **vážnost,**
 - **čest,**
 - **soukromí a**
 - **jeho projevy osobní povahy.**
 - **A další – např. rodinný život**

Nároky v případě zásahu

- Upuštění od neoprávněného zásahu
- Odstranění následku
- Náhrada újmy
- Souvisí-li neoprávněný **zásah do osobnosti člověka s jeho činností v právnické osobě**, může právo na ochranu jeho osobnosti uplatnit i tato právnická osoba; za jeho života však jen jeho jménem a s jeho souhlasem. Není-li člověk schopen projevit vůli pro nepřítomnost nebo pro neschopnost úsudku, není souhlasu třeba.
- Po smrti člověka se právnická osoba může domáhat, aby od neoprávněného zásahu bylo upuštěno a aby byly odstraněny jeho následky.

Náhrada újmy v případě zásahu

- Újma – majetková a nemajetková
- Předpoklady
- Kritéria pro určení výše náhrady

Postmortální ochrana

- Po smrti člověka se může ochrany jeho osobnosti domáhat kterákoli z osob jemu blízkých.

Podoba a soukromí (§ 84 až 90 OZ)

- **Zachytit** jakýmkoli způsobem podobu člověka tak, aby podle zobrazení bylo možné určit jeho totožnost, je možné jen s jeho svolením.
- **Rozšiřovat** podobu člověka je možné jen s jeho svolením.
- Svolí-li někdo k zobrazení své podoby za okolností, z nichž je zřejmé, že bude šířeno, platí, že svoluje i k jeho rozmnožování a rozšiřování obvyklým způsobem, jak je mohl vzhledem k okolnostem rozumně předpokládat.

Podoba a soukromí (§ 84 až 90 OZ)

- Nikdo nesmí zasáhnout do soukromí jiného, nemá-li k tomu **zákonný důvod**. Zejména nelze bez svolení člověka narušit jeho soukromé prostory, sledovat jeho soukromý život nebo pořizovat o tom zvukový nebo obrazový záznam, využívat takové či jiné záznamy pořízené o soukromém životě člověka třetí osobou, nebo takové záznamy o jeho soukromém životě šířit. Ve stejném rozsahu jsou chráněny i soukromé písemnosti osobní povahy.

Podoba a soukromí (§ 84 až 90 OZ)

- Kdo svolil k použití písemnosti osobní povahy, podobizny nebo zvukového či obrazového záznamu týkajícího se člověka nebo jeho projevů osobní povahy, **může svolení odvolat**, třebaže je udělil na určitou dobu.
- Bylo-li svolení udělené na určitou dobu odvoláno, aniž to odůvodňuje podstatná změna okolností nebo jiný rozumný důvod, nahradí odvolávající škodu z toho vzniklou osobě, které svolení udělil.

Podoba a soukromí (§ 84 až 90 OZ)

- Svolení není třeba, pokud se podobizna nebo zvukový či obrazový záznam pořídí nebo použijí k výkonu nebo ochraně jiných práv nebo právem chráněných zájmů jiných osob.
- Svolení není třeba ani v případě, když se podobizna, písemnost osobní povahy nebo zvukový či obrazový záznam pořídí nebo použijí na základě zákona k úřednímu účelu nebo v případě, že někdo veřejně vystoupí v záležitosti veřejného zájmu.

Podoba a soukromí (§ 84 až 90 OZ)

- Podobizna nebo zvukový či obrazový záznam se mohou bez svolení člověka také pořídít nebo použít přiměřeným způsobem též k vědeckému nebo uměleckému účelu a pro tiskové, rozhlasové, televizní nebo obdobné zpravodajství.
- Zákonný důvod k zásahu do soukromí jiného nebo k použití jeho podobizny, písemnosti osobní povahy nebo zvukového či obrazového záznamu nesmí být využit nepřiměřeným způsobem v rozporu s oprávněnými zájmy člověka.

Ochrana jména člověka

- Jméno člověka je jeho osobní jméno a příjmení, popřípadě jeho další jména a rodné příjmení, která mu podle zákona náležejí. Každý člověk má právo užívat své jméno v právním styku, stejně jako právo na ochranu svého jména a na úctu k němu.
- Člověk, který byl dotčen zpochybněním svého práva ke jménu nebo který utrpěl újmu pro neoprávněný zásah do tohoto práva, zejména neoprávněným užitím jména, se může domáhat, aby bylo od neoprávněného zásahu upuštěno nebo aby byl odstraněn jeho následek.
- Člověk může pro určitý obor své činnosti nebo i pro soukromý styk vůbec přijmout pseudonym. Právní jednání pod pseudonymem není na újmu platnosti, je-li zřejmé, kdo jednal, a nemůže-li druhá strana mít pochybnost o osobě jednajícího (§ 77 až 79 OZ).

Ochrana dobré pověsti právnických osob

- Právnická osoba, která byla dotčena zpochybněním svého práva k názvu nebo která utrpěla újmu pro neoprávněný zásah do tohoto práva, nebo které taková újma hrozí, zejména neoprávněným užitím názvu, se může domáhat, aby bylo od **neoprávněného zásahu upuštěno nebo aby byl odstraněn jeho následek**.
- Stejná ochrana náleží právnické osobě proti tomu, kdo bez zákonného důvodu zasahuje do její **pověsti nebo soukromí**, ledaže se jedná o účely vědecké či umělecké nebo o tiskové, rozhlasové, televizní nebo obdobné zpravodajství; ani takový zásah však nesmí být v rozporu s oprávněnými zájmy právnické osoby.

Děkuji za pozornost